

Vlaanderen
is ondernemen

Groener ondernemen

Instrumenten en steunmaatregelen voor
energiebesparing in uw bedrijf!

AGENTSCHAP
ONDERNEMEN

Een ACTIEPLAN voor het bevorderen van energie-efficiëntie in kmo's

De kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) in Vlaanderen vormen een zeer diverse groep van ondernemingen uit talrijke sectoren. Hun aandeel in het Vlaams energieverbruik is niet te verwaarlozen en energie-efficiëntie en energiebesparing zijn voor hen geen loze begrippen.

Om energie-efficiëntie bij kmo's verder te stimuleren, werden de steunmaatregelen bij advies en investeringen uitgebreid. Er wordt ook ingezet op doelgerichte sensibilisering en informatieverstrekking over ondersteuningsmaatregelen en beschikbare energietechnologieën.

Wat betreft steun voor advies kunnen kmo's tot eind 2015 een beroep kunnen doen op Agentschap Ondernemen voor het verkrijgen van een gratis eerstelijns energiescan uitgevoerd door vijf onafhankelijke studiebureaus.

De resultaten van de reeds uitgevoerde scans en van de energieconsulentenprojecten van het VEA werden gevaloriseerd door het stimuleren van de realisatie van de belangrijkste voorgestelde maatregelen. Hiertoe is in het najaar van 2013 in de kmo-portefeuille (in de pijler 'coaching') een domein 'energie' gecreëerd waardoor een kmo gedurende één jaar een subsidie van 75% kan krijgen indien een beroep gedaan wordt op externe begeleiding bij de implementatie van energiebesparende maatregelen voor persluchtproductie,

koeling of de optimalisering van de aanmaak van sanitair warm water.

Betreffende de investeringssteun werden enkele wijzigingen doorgevoerd. De premies van de distributienetbeheerders werden financieel aantrekkelijker gemaakt en administratief vereenvoudigd. Vier proefprojecten over de financiering van energiebesparende maatregelen via Energy Service Companies (Esco) en over dienstverlening via energieprestatiecontracten (EPC), zullen input geven om de regelgeving en steunmaatregelen aan te passen. (agentschapondernemen.be/esco)

Verder zijn gerichte informatiecampagnes voorzien waarbij concrete voorbeelden en praktijkervaringen rond energiebesparing in bepaalde sectoren worden aangereikt zoals de horeca en de schrijnwerkerijen. Ook een publicatie over energiezuinige verlichting in kmo's is beschikbaar. (agentschapondernemen.be/horeca - agentschapondernemen.be/schrijnwerkerijen)

Deze brochure 'Groener ondernemen' biedt u een handig en beknopt overzicht van steunmaatregelen bij advies en investeringen die u verder kunnen helpen om energie-efficiënt te ondernemen.

Inhoud

Een ACTIEPLAN voor het bevorderen van energie-efficiëntie in kmo's	3
De gratis energiescan: uw energiegebruik in kaart	5
KMO-PORTEFEUILLE: de steunmaatregel voor (strategisch) advies en coaching	8
Advies	8
Strategisch advies	8
Coaching	9
Investeringssteun voor energiebesparende maatregelen	10
Verhoogde investeringsaftrek (VI)	10
Ecologiepremie (EP-Plus)	10
Strategische ecologiesteun (Stres)	11
Premies van de distributienetbeheerder (REG)	11
Groenestroomcertificaten (GSC) en warmtekrachtcertificaten (WKC)	12

© 2014, Agentschap Ondernemen, Koning Albert II-laan, 35, bus 12, 1030 Brussel. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of enig andere manier, zonder de schriftelijke toestemming van het Agentschap Ondernemen.

Groener ondernemen is een uitgave van:

Agentschap Ondernemen,
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
www.agentschapondernemen.be

D/2015/3241/083

Disclaimer:

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Het Agentschap Ondernemen streeft de grootst mogelijke zorg na bij het inwinnen en verspreiden van informatie. Het Agentschap Ondernemen en het Departement Bestuurszaken kunnen echter niet aansprakelijk worden gesteld voor enige schade die rechtstreeks of onrechtstreeks zou voortvloeien uit de acties die op basis van de gegevens uit deze uitgave worden ondernomen.

De gratis energiescan: uw energiegebruik in kaart

Bedrijven die dit wensen kunnen via Agentschap Ondernemen een gratis energiescan aanvragen. Tijdens deze individuele doorlichting worden naast een analyse van de elektriciteits-, aardgas- en/of stookoliefacturen ook verscheidene energietheema's besproken zoals verlichting, perslucht, verwarming, koeling...

Tevens worden in deze scan de subsidies voor energiezuinige investeringen op maat van het bedrijf toegelicht. Na de energiescan heeft het bedrijf een duidelijk beeld van wat haalbaar is en van de stappen die ondernomen moeten worden om het energieverbruik aan te pakken.

Een eerstelijns-scan kan via Agentschap Ondernemen aangevraagd worden. Voor de uitvoering ervan zijn 5 onafhankelijke studiebureaus geselecteerd die tot december 2015 gratis energiescans bij bedrijven zullen uitvoeren. Deze scans geven aan kmo's verder recht op een ecobonus van 3% indien zij voor een bepaalde investering een ecologiepremie aanvragen. Verder geven de berekende besparingsvoorstellen in het rapport toegang tot de REG-premie na energiestudie van de distributienetbeheerder op voorwaarde dat de berekeningen van de IRR, de terugverdientijd en de besparing van de primaire energie gebeuren met een vastgelegde methodiek.

“Eén van de suggesties uit de scan was het vernieuwen van de lichtkoepels. Samen met een daglichtsturing leverde die ons een besparing van 50% op de verlichtingskosten van de werkplaats.”

Marc De Greef van Sarens NV (kraanwerk – Meise)

“De energiescan was een oogopener: luchtcirculatie en koeling slopen 40% van ons energiebudget op. We laten nu gesubsidieerde studies uitvoeren om dat verbruik terug te schroeven.”

Marc Maes van Radisson Blu Hotel NV (Antwerpen)

Meer informatie over bovenstaande maatregel vindt u op www.agentschapondernemen.be/energiescan

... Even kortsluiten...

Energiebesparingen zitten soms in een klein hoekje. Enkele voorbeelden:

- Een conventionele TL-lamp met starter en ballast die enkel gloeit aan de uiteinden verbruikt drie keer meer dan normaal.
Snel vervangen dus!
- U hebt een atmosferische of hoogrendementsketel die ouder is dan 15 jaar? Die vervangen door een condensatieketel betekent een besparing van 15 tot 30 % op de verwarmingskosten.
- Een warmtewisselaar installeren op een ventilatiesysteem recupereert tot 85% van de warmte uit afgevoerde lucht.
- Plaats een luchtcompressor in een koele ruimte. Elke verlaging van de aanzuigluchttemperatuur met 5°C verhoogt het rendement met 1,5%.
- Per bar drukverlaging van u persluchtinstallatie bespaart u 8%. De druk zo laag mogelijk instellen rendeert!
- Let op persluchtlekken. Gemiddeld gaat in een bedrijf 20 tot 40% van de perslucht verloren.
- In kantooromgevingen kan het verbruik van kantoorapparatuur 25 tot 30% van het totale elektriciteitsverbruik opslorpen. Schakel daarom die apparatuur uit als er geen activiteit is in het bedrijf.
- Energierecuperatie kan ook toegepast worden op heel wat industriële processen. Zo zorgt een luchtvoorverwarmer op een stoomketel voor een rendementsverbetering van 3 tot 5%. Voor deze investeringen heeft u bovendien recht op een ecologiepremie.

**DE ENERGIESCAN
GEEFT VEERKRACHT
AAN UW BEDRIJF!**

KMO-PORTEFEUILLE: de steunmaatregel voor (strategisch) advies en coaching

Via de kmo-portefeuille kunnen energieadvies voor 50% en coaching bij de implementatie voor 75% van de kost worden gesteund. Wettelijk verplichte en repetitieve adviezen komen echter niet in aanmerking. Het advies kan onderverdeeld worden in drie pijlers:

- Advies
- Strategisch advies
- Coaching

Advies

Onder advies verstaan we een schriftelijke neerslag van specifieke, waardevolle raadgevingen en aanbevelingen die bestaan uit een analyse van de probleemstelling, een eigenlijk advies, een implementatieplan en de eventuele begeleiding bij de implementatie, en die uitsluitend of hoofdzakelijk gericht zijn op het verbeteren van het huidige of het toekomstige bedrijfsfunctioneren van de onderneming. Het advies draagt bij tot de versterking, groei of

transformatie van de onderneming in Vlaanderen. Deze adviezen worden gesubsidieerd voor 50% met een maximum steun van 2.500 euro per kalenderjaar en geven ook recht op de REG-steun na energiestudie voor een energiebesparend project van de distributienetbeheerder, op voorwaarde dat de berekeningen van de IRR en de besparing van de primaire energie gebeuren met een vastgelegde methodiek.

Strategisch advies

Een strategisch advies is een advies dat betrekking heeft op een kantelmoment binnen de onderneming en leidt tot beslissingen waarvan de gevolgen moeilijk omkeerbaar zijn. Dat betekent dat het advies een langetermijnoplossing biedt die invloed heeft op de hele organisatie.

Het strategisch energieadvies is een advies waarbij naast de economische ook de technische haalbaarheid van een energieproject wordt beoordeeld. Een

energieproject streeft naar een oplossing op bedrijfsniveau voor een vraagstuk, gesitueerd binnen de huidige of toekomstige bedrijfsactiviteiten, rond maximale energie-efficiëntie, maximale energie-zelfvoorziening of maximaal gebruik van hernieuwbare energie waarbij telkens een CO₂-reductie wordt nagestreefd, telkens volgens het 'trias energetica'-principe (een driestappenplan waarbij eerst de energie-efficiëntie moet worden gemaximaliseerd, daarna moet ingezet worden

op toepassing van hernieuwbare energie om dan in een derde stap zuinig en efficiënt gebruik te maken van fossiele brandstoffen). De subsidieaanvraag met betrekking tot dit plan moet worden ingediend in het specifieke domein energie van de pijler strategisch advies.

De maximale subsidie voor een strategisch energieadvies bedraagt 25.000 euro per kalenderjaar. Het subsidie-percentages is steeds 50%. Het strategisch advies mag enkel uitgevoerd worden door dienstverleners die erkend zijn voor strategische adviesverlening binnen het domein energie van de kmo-portefeuille.

Coaching

Coaching is een begeleidingstraject om de persoonlijke effectiviteit van de gecoachte ondernemer in zijn ondernemingsprocessen te verbeteren. Hoewel sommige voorgestelde maatregelen in de energiescans vlug terugverdiend zijn, worden ze nog al te vaak niet uitgevoerd. Om de kmo's te stimuleren deze energiebesparende maatregelen effectief uit te voeren, is in de kmo-portefeuille (in de pijler 'coaching') een domein 'Energie' gecreëerd.

Gedurende één jaar kan een kmo een subsidie van 75% - met een maximum van 10.000 euro - ontvangen indien een beroep gedaan wordt op externe begeleiding bij de implementatie van energiebesparende maatregelen.

In 2014 wordt ingezet op het optimaliseren van de persluchtproductie, de koeling en de aanmaak van sanitair warm water (o.a. zonneboiler). U kan enkel een beroep doen op de dienstverleners die erkend zijn voor het domein energie van de pijler coaching.

“De leidingen voor perslucht en de compressor bleken aan vervanging toe. Die investering betekende wel een jaarlijkse besparing van 10.000 euro op onze energiefactuur.”

Rik Muylle van Duco NV (Ventilatie en zonneweringen - Veurne)

“Voor de koeling schakelden we over op een frequentiegestuurde compressor. Onze energiefactuur is met 40% gezakt en we pikken ook nog subsidies mee.”

Marc Strobbe van Bakkerij De Rijcke BVBA (Industriële bakkerij - Elversele)

Meer informatie op www.kmo-portefeuille.be

Investeringssteun voor energiebesparende maatregelen

Verhoogde investeringsaftrek (VI)

Voor investeringen kan 13 tot 15,5% (naargelang het aanslagjaar) van het investeringsbedrag in mindering worden gebracht van de belastbare winst. Voor sommige investeringen wordt hierbij ook rekening gehouden met het energiebesparingspercentage.

Meer informatie vindt u op www.energiesparen.be/verhoogdeinvesteringsaftrek

Ecologiepremie (EP-Plus)

Deze steun wordt toegekend voor investeringen in een technologie die beter is dan de best beschikbare technologie (BBT). De technologieën die in aanmerking komen staan vermeld op de limitatieve lijst (LTL-EP+).

De steunpercentages variëren in functie van de grootte van de onderneming (kmo of grote onderneming) en de ecoscore van de ecologie-investeringen en bedragen maximaal 25% voor kmo's of 12,5% voor grote ondernemingen.

Kmo's kunnen genieten van een bonus van 3% indien er voorafgaandelijk een erkende eerstelijns scan werd uitgevoerd, van 5% indien het bedrijf beschikt over een milieucertificaat (vb. milieucharter) of van 10% indien men beschikt over een energie- of milieumanagementsysteem.

Voor grote ondernemingen bedraagt de bonus 5% indien ze beschikken over een energie- of milieumanagementsysteem. De steun wordt berekend op de ecologische meerkost van de technologie ten opzichte van een standaard technologie met lager ecologisch voordeel.

Meer informatie vindt u op www.ecologiepremie.be > ecologiepremie plus

Strategische ecologiesteun (Stres)

Met deze steunmaatregel wil de Vlaamse Overheid kmo's en grote ondernemingen stimuleren om te investeren in groene spits-technologie. Het gaat om technologieën die omwille van hun unieke bedrijfsspecifieke karakter niet kunnen gestandaardiseerd worden en daardoor niet voorkomen op de limitatieve technologieënlijst van de ecologiepremie (EP-Plus).

Het strategisch karakter van een investeringsproject wordt afgetoetst aan de hand van volgende voorwaarden:

- het project biedt een globaal milieu- of energieoplossing op ondernemingsniveau met gesloten energie- en materiaalkringlopen en procesgeïntegreerde oplossingen. Ecologie-investeringen die opgenomen zijn of potentieel in aanmerking komen om

opgenomen te worden op de LTL moeten een minderheid (<50%) van het totale project uitmaken;

- het project kadert in een globale visie van de onderneming ten aanzien van het milieu of het duurzaam energiegebruik in de onderneming;
- het project streeft generieke milieu- of energiebeleidsdoelstellingen na.

Om in aanmerking te komen voor de strategische ecologiepremie moet het investeringsbedrag minimaal 3 miljoen euro bedragen.

Meer informatie vindt u op www.ecologiepremie.be > strategische ecologiesteun

Premies van de distributienetbeheerder (REG)

Deze steun wordt toegekend aan een beperkt aantal investeringen (isolatie, hoogrendementsglas, zonneboiler, verlichtingsrenovatie en warmtepomp) in bestaande niet-woongebouwen..

Er wordt ook steun gegeven aan energiebesparende investeringen (die geen recht hebben op GSC- en WKK-certificaten) die bestudeerd werden in een voorafgaande energiestudie of -audit. In deze studie moet

de IRR (internal rate of return), de terugverdientijd en de primaire energiebesparing berekend worden. De terugverdientijd moet langer dan 2 jaar zijn. De steun bedraagt 3,5 ct per primaire energiebesparing en is maximaal 25.000 euro per energithema per kalenderjaar.

Meer informatie vindt u op: www.eandis.be en www.infrac.be

Groenestroomcertificaten (GSC) en warmtekrachtcertificaten (WKC)

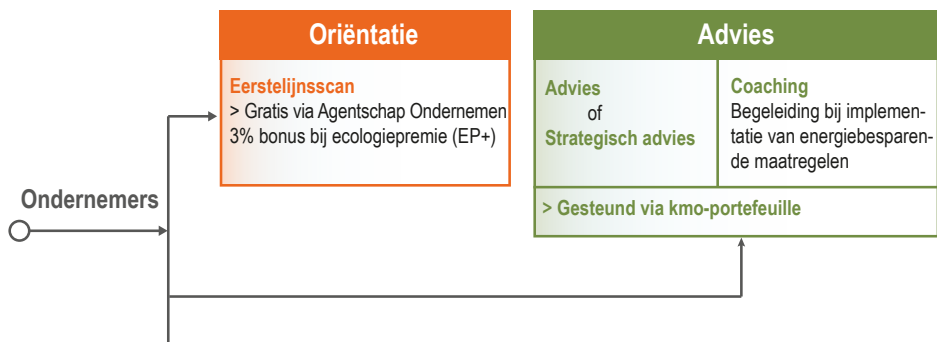
Groenestroom- en warmtekrachtcertificaten zijn vormen van operationele steun. De subsidie is afhankelijk van de hoeveelheid opgewekte groene stroom of van de met een warmtekrachtkoppeling bespaarde hoeveelheid primaire energie en de bandingfactor volgens het technologietype en -grootte.

Meer informatie vindt u op:

www.energiesparen.be/groene-energie-en-wkk/prof/steunregeling.

Samengevat

Voor een overzicht van alle steunmaatregelen:
www.subsidedatabank.be

Investeringssteun

Bestaande gebouwen of procesgebonden investeringen

geen hernieuwbare energie

VI Verhoogde investeringsaftrek EP+ Ecologiepremie	of STRES Strategische ecologiepremie
REG-premie v.d. netbeheerder	WKC Warmtekrachtcertificaten

hernieuwbare energie

VI Verhoogde investeringsaftrek EP+ Ecologiepremie	of STRES Strategische ecologiepremie
REG-premie v.d. netbeheerder	WKC Warmtekrachtcertificaten GSC Groenestroomcertificaten

Nieuwbouw

geen hernieuwbare energie

EP+ Ecologiepremie	of STRES Strategische ecologiepremie
WKC Warmtekrachtcertificaten	

hernieuwbare energie

VI Verhoogde investeringsaftrek EP+ Ecologiepremie	of STRES Strategische ecologiepremie
WKC Warmtekrachtcertificaten	GSC Groenestroomcertificaten (niet E-peil plichtige gebouwen)

Meer informatie over
groener ondernemen vindt u op
AGENTSCHAPONDERNEMEN.be
> thema milieu en energie

CONTACTEER ONS VOOR ADVIES, EEN ENERGIESCAN OF EEN INFOESSIE:

info@agentschapondernemen.be

BEL GRATIS 0800 20 555

Agentschap Ondernemen
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel

Agentschap Ondernemen Antwerpen
Lange Lozanastraat 223 bus 4
2018 Antwerpen

Agentschap Ondernemen Limburg
Kempische Steenweg 305 bus 201
3500 Hasselt

Agentschap Ondernemen
Oost-Vlaanderen
VAC Virginie Loveling
Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 30
9000 Gent

Agentschap Ondernemen
Vlaams-Brabant
VAC Dirk Bouts
Diestsepoort 6 bus 31
3000 Leuven

Agentschap Ondernemen
West-Vlaanderen
VAC Jacob van Maerlantgebouw
Koning Albert I-laan 1.2 bus 31
8200 Brugge